

9 april 2018

Thematische werkbijeenkomst in het verlengde van de Dag van de Ad

**Deeltijd graag echt op de schop – meer kansen voor Ad-opleidingen!
Regelingen en vormgeving aanpassen aan de praktijkmogelijkheden!**

28 mei 2018

10.30 – 15.30

Amersfoort-Schothorst

Doel

Het doel van deze bijeenkomst is concrete aanzetten te geven voor het mogelijk maken van nieuwe deeltijdse vormgevingen van Ad-opleidingen.

Daarbij worden de zaken die in de praktijk van het deeltijdse hbo spelen (aan de hand van voorbeelden) vertaald naar voorstellen voor het aanpassen van de regelgeving.

Op die wijze moeten we voorkomen dat ontwikkelingen rond deeltijdse Ad-opleidingen worden geblokkeerd door kaders die in formele zin tot onnodige discussies blijven leiden.

Er zal een pleidooi worden gehouden voor aanpassingen bij de indeling in vormen (voltijd, deeltijd en duaal), leidend tot twee onderverdelingen bij duaal:

- duaal voor jongeren, als alternatief voor voltijd (zoals oorspronkelijk bedoeld)
- duaal voor volwassen lerenden, als een nieuwe vorm van deeltijd op basis van werken en leren (als consequentie van de vormgeving die nu opgeld doet bij deeltijd).

Zakelijke gegevens van deze bijeenkomst:

- Gebouw Stichting Praktijkleren, Amersfoort-Schothorst, Disketteweg 11
- Kosten: 60 euro excl. btw – voor materiaal, catering en lunch
- Aanmelden is mogelijk tot 23 mei; afmelding na die datum betekent het betalen van het volledig verschuldigde bedrag

Aanmelding: Stuur een e-mail naar info@leido.nl

Inleiding

Tijdens de recent gehouden Dag van de Ad kwam nadrukkelijk aan bod de groeiende noodzaak om de Ad-opleiding scherp toegesneden op de doelgroepen te kunnen afstemmen. Daar zijn nu concrete mogelijkheden voor, als zelfstandig programma binnen het hbo.

Maar dan zijn er nog wel wat hobbels te nemen. Er werd in de discussie stevig ingegaan op de doelmatigheid van het aanbod, en de kansen die er zijn om Ad's in deeltijd aan te bieden. Het gaat dan in principe om volwassen lerenden die vanuit een bepaalde positie de kans krijgen om in twee of minder jaren (vrijstellingen) een hbo-diploma te verwerven.

Echter... het is steeds onduidelijker aan het worden wat nu precies onder 'deeltijd' wordt verstaan. Zeker, in de wet- en regelgeving staat wel het een en ander, maar het biedt geen volledige houvast. Soms is niet duidelijk wat een 'deeltijdse student' is – of zou kunnen zijn. Op plekken waar deeltijd wordt genoemd, komt wel naar voren wat de beperkingen zijn dan wel de lijntjes waarbinnen moet worden 'gekleurd'. Dat is voer voor verschillende vormen van uitleg, vaak afhankelijk welke persoon je daarom vraagt of van de jurist die vanuit een bepaalde invalshoek een mening geeft.

Daarom deze themabijeenkomst, in het verlengde van de Dag van de Ad.

Praktijk versus wettelijke theorie

In de praktijk ontwikkelen hogescholen in hoog tempo – nog los van de experimenten die nu gaande zijn – hun eigen vormen en inrichtingen en werken ze op creatieve wijze aan de invulling van het deeltijdse programma. Dat leidt vooral tot trajecten op basis van werkend-leren (of lerend-werken), in combinatie met eisen voor de werkplek, stellen van toelatingsvoorwaarden aan de werkervaring, hebben van relevante banen, enzovoort. Dergelijke zaken lijken niet altijd te sporen met wat de wet nog steeds in gedachten heeft...

Kijkend naar die wetgeving voor de reguliere deeltijdse hbo-opleidingen, dus de Ad en de Bachelor, kan men gaan afvragen of de praktijk de theorie al geruime tijd heeft overvleugeld. Dit betekent dat het nodig is om vast te stellen wat er allemaal gewoon kan en waar die recente innovatieve en creatieve insteek bij diverse hogescholen een plek kan krijgen in 'het systeem'.

Dat kan door de wetgeving en de bijhorende kaders op te schonen, te moderniseren en van relevante aanvullingen te voorzien.

Ad als specifiek deeltijds traject

Maar het kan ook door – en daar zit de uitdaging voor de 28ste mei – voor bepaalde doelgroepen en in een duidelijk te beschrijven situatie een andere vormgeving (variant, invulling, aanpak) toe te staan. Daarvoor zou de Ad-opleiding zich uitstekend lenen. In allerlei andere landen heeft men voor kwalificaties op niveau 5 al ingespeeld op het gebruik van 'work-based learning', en zijn er mogelijkheden aan de regelgeving en accreditatiekaders toegevoegd. Dat de strategie rond het 'levenlang ontwikkelen' nu bij zowel EZ als OCW is belegd, is in dat opzicht een forse stap in de goede richting.

Deeltijd wordt eigenlijk gewoon duaal

Als wordt gekeken naar de vormen die als deeltijd worden neergezet, kan niet anders dan worden geconcludeerd dat er een drang is om daarbij duale instrumenten te gebruiken. In de annex geven we een paar signalen daarvan, met kanttekeningen van onze kant.

De vraag is dus waarom die deeltijdse opleiding niet gewoon als duaal is aan te bieden, formeel. Het antwoord lijkt te zijn – maar daar kan op de 28ste mei uitgebreid worden gesproken en van gedachten worden gewisseld – dat er dan teveel moet worden geregeld en vastgelegd. Er is kennelijk te weinig speelruimte.

Er is behoefte aan een inrichtingsvorm die duaal is maar de kenmerken van deeltijd met zich meedraagt. Deeltijd is, zoals ook de annex wordt gemeld, nog steeds de kans voor mensen om zich niet alleen op te scholen maar ook bij te scholen. Dus ook om vanuit de ene naar de andere sector te kunnen overstappen, pas na het hebben afgerond van de opleiding. Die optie komt nu duidelijk in het gedrang.

Dus voor 28 mei

Op 28 mei willen we graag aan de slag met een groep van betrokkenen, werkzaam bij hbo, werkveld, ondersteunende organisatie, regionale associate colleges, mbo-instellingen als partner van het hbo, kwaliteitszorgmedewerkers en anderen die zich bezighouden met de strategie rond deeltijd en duaal.

Het doel is zoals hierboven is aangegeven nl. om te komen tot een concrete doorbraak qua aanbevelingen. Het betreft de deeltijdse aanpak en vormgeving, op basis van de mogelijkheden die er formeel zijn en de kansen die de hogescholen zelf zien om de opgebouwde trajecten leidend te laten zijn voor de inrichting en dus accreditatie van dit type opleiding.

Daarbij zal worden gezien of er een brug kan worden geslagen tussen duaal en deeltijd, en deze mix-vorm te gebruiken is voor de arbeidsmarktgerichte opleiding bij uitstek, de Ad.

Op 30 mei is er een bijeenkomst, georganiseerd door de SER op verzoek van de ministers voor OCW en EZ, waarbij het gaat om 'hoe verder te gaan met het levenlang ontwikkelen'. We zullen daarbij de uitkomsten van 28 mei, vastgelegd in een rapportje, inbrengen.

Programma op hoofdlijnen

- 09.45 – 10.30 Ontvangst en registratie
 - 10.30 – 10.45 Opening, met info over doelstellingen en aanpak van deze themabijeenkomst
 - 10.45 – 11.30 Plenaire presentatie aantal casussen rond deeltijd en Ad-opleidingen, op basis van de huidige aanpak en ontwikkelingen
 - 11.30 – 12.15 Discussies in kleine groepen, per casus
 - 12.15 – 12.30 Plenaire terugkoppeling, vaststellen eerste lijst met prioriteiten
 - 12.30 – 13.15 Lunch
 - 13.15 – 13.50 Plenaire presentatie van een aantal toekomstscenario's – met medeneming van een aantal ontwikkelingen (flexibilisering deeltijd, doelmatigheid) en de kansen die werkend-leren biedt – gelet op andere randvoorwaarden
 - 13.50 – 14.40 Discussie in kleine groepen, per scenario – uitwisselen van gedachten, op basis van ervaringen
 - 14.40 – 14.50 Korte pauze
 - 14.50 – 15.25 Plenaire terugkoppeling en vaststellen van concrete voorstellen met betrekking tot inrichtingsvormen voor de Ad (werkend-leren, binnen duaal/deeltijd)
 - 15.25 – 15.30 Afsluiting
-

Annex

In deze annex geven we een paar voorbeelden van deeltijdse opleidingen, kijkend naar de eisen die worden gesteld, van het 'wringen' met de wijze waarop deeltijd lijkt te moeten worden ingericht, gelet op de wet- en regelgeving. Het gaat ons niet om de hogeschool op zich, maar om de insteek die nu wordt gekozen – en misschien wel heel voorzichtig is als zodanig. Het doel is om studenten aan te trekken, die al in het werkveld te vinden zijn, en dan lijkt het logisch om tot een extensief programma te kunnen komen voor een periode van vier jaar (het gaat om bacheloropleidingen, in dit geval).

In het onderstaande kader staan twee voorbeeld-teksten zoals ze bij een hogeschool te vinden zijn. Het gaat om de eisen die men stelt aan de *werkervaring*, die je dus als student dus al moet hebben, en de *werksituatie*. Deze laatste eis verwijst naar de inrichting van de deeltijdse opleiding, aanhakend bij het artikel 7.27 van de wet. Daarin wordt gemeld bij 'eisen werkring':

Het instellingsbestuur kan met het oog op de inschrijving voor een deeltijdse opleiding aan een universiteit of aan een hogeschool eisen omtrent het verrichten van werkzaamheden tijdens het volgen van de opleiding stellen indien de desbetreffende werkzaamheden in de onderwijs- en examenregeling als onderwijseenheden zijn aangemerkt.

Hier de citaten:

Eisen aan werkervaring/werksituatie

Opleiding 1

Tijdens de studie krijg je opdrachten om nieuwe kennis in de praktijk toe te passen. Daarom is het voor jou als deeltijdstudent noodzakelijk om vanaf het begin betaald of onbetaald werk te hebben in het brede ... domein. In alle studie jaren gaat het om minimaal 16 uur per week. In het derde jaar is het belangrijk dat je werk aansluit op het profiel van jouw keuze. De geschiktheid van je werkplek wordt jaarlijks door de opleiding beoordeeld.

Opleiding 2

Je hoeft niet persé een aantal jaren werkervaring te hebben om bij ons een deeltijdstudie in te volgen. Wel is het belangrijk dat je een werkgever hebt en dat die je in de gelegenheid stelt om te werken aan de opdrachten voor je opleiding. Verder dient hij/zij bereid te zijn om als opdrachtgever te functioneren voor de beroepsproducten waarmee je het geleerde aantoonst en je een relevant resultaat levert aan de organisatie. We leggen samen met jou en je werkgever in een studiecontract vast wat je gaat leren en de wijze waarop je daarin ondersteund wordt door ons en jouw werkgever.

Hierbij is, in willekeurige volgorde, een aantal kanttekeningen te plaatsen. Nogmaals, het gaat er niet om dat iets niet mag... maar dat bij deeltijdse opleidingen een verschuiving heeft plaatsgevonden bij de eisen voor toelating en het volgen van een studie. Deze verschuiving is niet te herleiden naar de regelgeving en kaders, maar 'ze zijn er nu eenmaal'.

Daarvoor zijn allerlei redenen aan te voeren, en die willen we graag de 28ste mei zichtbaar maken. Vervolgens moet worden bekeken wat er straks moet passen in een wet die de maatschappelijke en economische dynamiek volgt, en ook stimuleert.

Een aantal kanttekeningen dus, als 'voedsel voor de discussie':

- Er is verschil tussen toelatingseisen en eisen aan de werkring tijdens de studie.
- Er mag volgens de regels geen toelatingseis worden gesteld aan werkervaring e.d. als het gaat om de toelating voor deeltijd. Het zou wel mogen, maar dan moet OCW dit goedkeuren en in de regelgeving opnemen (via DUO e.d.).

- In het croho staat bij veel deeltijdse opleidingen iets over 'eisen werkzaamheden: ja of nee'. Maar daarbij gaat alleen maar om een melding door de hogeschool. Dit heeft geen gevolgen voor een student in juridische zin. Zo vraagt men bij het croho ook naar 'beroepseisen'. Die kan men als hogeschool ook zelf doorgeven. Denk aan Accountancy, Verpleegkunde e.d. – dus dat de branche vindt dat bepaalde zaken in het programma thuishoren. Maar ook geen juridische consequenties. Het croho is een systeem dat men zelf invult.
- Men kan op basis van artikel 7.27 melden aan a.s. studenten dat ze tijdens de studie voor bepaalde onderdelen een werkring moeten hebben. Dat is aan de student om te regelen. Er komt in formele zin geen contract aan te pas tussen student en school, en bedrijf of werkgever (kan ook vrijwilligerswerk zijn, weekendbaan, in de avond...). Het is deeltijd, waarbij de studie naast het werk staat.
- Als je deze stukjes analyseert, past de constructie bij een duale opleiding.
- Zo past de eis dat de gehele studie relevant werk nodig is, bij duaal. Bij de voltijdse variant wordt dit ook niet vereist.
- Er wordt bij opleiding 2 over een studiecontract gesproken. Een dergelijk contract past bij duaal.
- Het beoordelen van de werkplek past bij duaal, niet bij deeltijd, in formele zin. Het mag wel, maar de vraag is hoe dit bijvoorbeeld in een accreditatie is in te passen.
- Een eis van minimaal 16 uur is niet te verdedigen, in formele zin. Het gaat om een werkring, en de student moet zelf kunnen bepalen (als het voor onderdelen nodig is) waar dat is, hoe en op basis waarvan (contract, uren, begeleiding, steun e.d.).
- De werkplek kan niet ter plekke door de werkgever worden beoordeeld. De formele toetsing vindt onder verantwoordelijkheid van de hogeschool plaats bij deeltijd. Voor duale opleidingen zijn hiervoor juist de formele contracten. Bij deeltijd is er in formele zin geen contract vereist voor de student.
- Er wordt ook gesproken over een keuze in jaar drie. Dan moet de student dus van baan veranderen, of op een andere afdeling gaan werken. Ook dat past niet bij deeltijd, in de zin zoals deze variant formeel wordt bedoeld – wel bij duaal.
- Een belangrijk punt is dat bij het compleet toepassen hiervan de kansen voor tweede-kansers vrijwel nihil wordt – zeker als ze vanuit een bepaalde baan pas na het behalen van het diploma willen overstappen naar een andere baan in een afwijkende sector.
- Deze personen lijken te zijn aangewezen op de private markt, om een studie in langere tijd te doen en praktijkcomponenten te plannen naast de baan op tijden die de betrokkenen het beste uitkomen.
- Het eisen van een baan van minimaal 16 of veelal meer uren, lijkt meer op het verzorgen van een deeltijdse opleiding in de sfeer van bijscholing. Ook zal dan in formele zin meer dan een derde van de opleiding buiten de vestigingsplaats worden verzorgd. Bij duale opleiding is dit allemaal geen probleem, op basis van contracten en aanvullende mogelijkheden rond de macro-doelmatigheid.

Kortom, de verschuiving van deeltijd naar duaal, zonder aanpassingen is een verschijnsel dat het verdient om te worden besproken. Een mix van duaal met deeltijd is dan een nieuwe vorm die een kans verdient. Laten we bezien of Ad-opleidingen zich daarvoor lenen – ook met allerlei andere gedachten die er zijn rond 'werkend-leren', dus het werken centraal en de scholing daaraan gekoppeld als de mogelijkheid om in een functie aan de slag te gaan of daarin te blijven.